Prawne aspekty transformacji cyfrowej i AI

Kategoria: Aktualności
Opublikowano: środa, 24, wrzesień 2025 15:05
Alicja Cisowska
Odsłony: 772

Transformacja cyfrowa oraz rozwój sztucznej inteligencji to zjawiska, które w coraz większym stopniu wpływają na społeczeństwa, gospodarki i systemy prawne na całym świecie. W centrum dyskusji znajdują się pytania o równowagę między innowacją, ochroną praw jednostki a zbiorową odpowiedzialnością. Kluczowe jest, by człowiek – a nie maszyna – pozostawał w centrum podejmowania decyzji. Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy (OPI PIB) prowadzi szereg badań związanych ze sztuczną inteligencją oraz transformacją cyfrową, także analizując ich skutki prawne.

Prawo vs. sztuczna inteligencja

– Badanie skutków prawnych sztucznej inteligencji jest istotne, ponieważ pozwala chronić prawa obywateli wobec coraz większej automatyzacji decyzji. W Polsce umożliwia to dostosowanie przepisów krajowych do nowych wyzwań, takich jak ochrona danych osobowych czy odpowiedzialność za błędy algorytmów. Na poziomie europejskim wspólne regulacje, jak AI Act, zapewniają spójne standardy ochrony w całej Unii Europejskiej i zapobiegają fragmentacji rynku. Analiza skutków prawnych sprzyja też budowaniu zaufania społecznego do nowych technologii, bez którego innowacje nie będą akceptowane. Wreszcie, świadome kształtowanie prawa pozwala, by rozwój sztucznej inteligencji wspierał dobro wspólne, zamiast prowadzić do nierówności czy nadużyć – mówi Marek Michajłowicz, zastępca dyrektora ds. rozwoju oprogramowania w Ośrodku Przetwarzania Informacji – Państwowym Instytucie Badawczym.

Algorytmy przynoszą ogromne możliwości, ale niosą też poważne zagrożenia. Ich siła polega na zdolności do przetwarzania gigantycznych ilości danych, przewidywania naszych wyborów i kształtowania zachowań. Platformy takie jak Amazon czy Netflix już dziś sugerują nam, co kupić lub obejrzeć, co prowadzi do zawężenia pola wyboru. Ktokolwiek kontroluje algorytm, dysponuje realną władzą – i to właśnie oni stają się nowymi posiadaczami bogactwa.

– Z punktu widzenia prawa pojawia się potrzeba stworzenia ram regulacyjnych, które zapewnią bezpieczeństwo obywateli i zachowanie podstawowych praw. Brak przemyślanych zasad grozi powstaniem „darwinowskiej anarchii", w której zwyciężą najsilniejsi – niekoniecznie działający w interesie wspólnym – mówi Luigi Lai, specjalista badawczo-techniczny w OPI PIB.

Regulacje europejskie

Podstawą europejskiego systemu prawnego w obszarze danych jest rozporządzenie o ochronie danych osobowych (RODO), które gwarantuje prawo do niepodlegania decyzjom podejmowanym wyłącznie przez systemy automatyczne i zapewnia udział człowieka w procesie decyzyjnym. Kolejnym kluczowym aktem prawnym jest rozporządzenie ws. sztucznej inteligencji – tzw. AI Act. Wprowadza ono klasyfikację systemów AI według poziomu ryzyka: od niedopuszczalnego, przez wysokie, aż po minimalne. Określa też obowiązki twórców i użytkowników algorytmów, szczególnie w sektorach wrażliwych, takich jak opieka zdrowotna, finanse czy wymiar sprawiedliwości. Celem jest ochrona praw podstawowych, przejrzystość oraz odpowiedzialność.

Regulacje w USA

Po drugiej stronie Atlantyku funkcjonują akty prawne dotyczące usług i rynków cyfrowych – Digital Services Act (DSA) i Digital Markets Act (DMA). Mają one na celu regulowanie działalności

Phoca PDF

największych platform internetowych, zapewnienie uczciwej konkurencji, przejrzystości oraz ochrony konsumentów.

Wyzwanie na przyszłość

Stale ewoluujące przepisy pokazują, że istnieje świadomość konieczności dostosowywania prawa do zmieniającej się rzeczywistości technologicznej. Transformacja cyfrowa nie może pozostawać poza kontrolą, ponieważ jej skutki będą miały wpływ nie tylko na obecne pokolenia, ale również na przyszłe.

Odpowiedzialność za kształtowanie cyfrowej przyszłości spoczywa na ustawodawcach, firmach technologicznych i obywatelach. Wspólne działania są niezbędne, aby stworzyć społeczeństwo, w którym innowacje wspierają człowieka, a nie ograniczają jego wolności i praw.

Na kanale YouTube instytutu można obejrzeć najnowszy odcinek Akademii OPI PIB, w którym ekspert OPI PIB szczegółowo omawia aspekty prawne sztucznej inteligencji.

Link: youtube

Źródło: IP

Phoca PDF